

11. NEDĚLE PO SV. TROJICI, 3.8.2008

Žalm 114:

Když vyšel Izrael z Egypta, Jákobův dům z domu temné řeči, stal se Juda Boží svatyní, Izrael Božím vladařstvím. Moře to vidělo a dalo se na útěk, Jordán se nazpět obrátil, hory poskakovaly jako berani a pahorky jako jehňata. Moře, co je ti, že utíkáš, Jordáne, že se nazpět obracíš? Hory, proč poskakujete jako berani a vy, pahorky, jako jehňata? Před tváří Pána třásla jsem se, já země, před tváří Boha Jákobova. On proměňuje skálu v jezero, křemen v prameny vod.

Dnes budeme společně rozjímat nad druhým ze šesti žalmů, které mají v židovské tradici název HALLEL, chvála, hlaholení a jsou používány při oslavě vyvedení z Egypta, o velikonočním svátku zvaném pascha. Žalm s číslem 114 ovšem přímo slovo „hallelujah“ neobsahuje. Ale do té sbírky se hodí, protože jeho hlavním tématem je vzpomínka na vyvedení (exodus) a jeho tón je jednoznačně oslavný, v některých místech až „rozjařený“, jak to komentuje jeden vykladač. Pokusme se žalmu porozumět nejen jako vzpomínce na historickou událost, zkusme najít důvody žalmistovy rozjařenosti a přitom doufat, že něco z ní zarezonuje i v našem srdci, v našem společenství.

1. Vyvedením z Egypta se Juda stal Boží svatyní a Izrael Božím vladařstvím.

K poslání vyvoleného lidu patří na předním místě bohoslužba. Vyvolení Izraele začíná už u praotců; Abraham dostává zaslíbení a to před smrtí předává Izákovi a ten Jákobovi. Jákob pak rozděluje požehnání svým dvanácti synům v podobě rozsáhlé závěti, kterou si můžeme s užitkem přečíst v závěru 1. Mojžíšovy. O vyvolení Abrahamových potomků tedy není pochyb. A my si máme povšimnout, že ti vyvolení konají bohoslužbu; staví oltáře a obětují Hospodinu. My bychom to z dnešního hlediska mohli považovat za formalitu; a v naší generaci se stále víc šíří přesvědčení, že víra je možná bez bohoslužby. Ale právě život Izraele v Egyptě, kde se Hospodinův vyvolený lid postupně stal lidem otroků, ukazuje na pozoruhodnou souvislost bohoslužby a svobody. Ve svém otrockém postavení Izraelci nemohli konat bohoslužbu, a tak na Hospodina zapomínali. Jediné, co ještě svedli, bylo, že úpěli k Hospodinu ve své otročině; ale bohoslužba to nebyla, protože k ní neměli svobodu. Když Mojžíš s Áronem poprvé přišli k faraónovi vyjednávat, tak mu řekli: „**Potkal se s námi Bůh Hebrejů. Dovol nám nyní odejít do pouště na vzdálenost tří dnů cesty a přinést oběť Hospodinu, našemu Bohu, aby nás nenapadl morem nebo mečem (Ex 5,3).**“ Z toho je zřejmé, že Izraelci potřebují k bohoslužbě aspoň malý prostor svobody. I o mnoho století později v zajetí babylónském bohoslužba živoří podobně jako v Egyptě: „**Při řekách babylónských tam jsme sedávali a plakávali rozpomínajíce se na Sijón.**“ A když je jejich nepřátelé žádali o zpěv oslavných písní, odmítli: „**Kterak bychom mohli zpívatí píseň Hospodinovu v zemi cizozemců? (Ž 137)**“ Z toho můžeme uzavřít, že v podmínkách nesvobody je bohoslužba nemožná nebo nedostatečná. Zkusme si odpovědět na otázku, jestli dnešní nezáměr o bohoslužbu v naší zemi i obcích nemá důvod – kromě obecně panující náboženské lhostejnosti – také v nesvobodě. Nejsou lidé také zotročeni, když místo bohoslužby musejí něco dělat, někam jet nebo prostě jen odpočívat po vyčerpávající práci? Ale vraťme se k Izraelcům. Jakmile Izrael vyšel z Egypta, **stal se Juda Boží svatyní, Izrael Božím vladařstvím.** Juda i Izrael vyjadřují množinu celého vysvobozeného lidu. Vyvolený lid se stal Boží svatyní. To je první a nejdůležitější úkol vyvolených: Vytvořit bohoslužebný prostor a konat v něm bohoslužbu. A nemusí to být hned chrám na Sijónu. Hned poté, co přešli Rákosové moře a ohlédlí se, aby zjistili, že faraón i s vojskem skončili v moři a oni jsou svobodni, zpívají Mojžíš a synové Izraele píseň o Hospodinově vítězství (Ex 15). A to už je bohoslužba. A později si podle Hospodinova návodu postaví přenosný bohoslužebný stánek, v němž se pravidelně koná bohoslužba. Izraelci jsou svobodní, a proto slouží Hospodinu. Ale jakmile si svou svobodu přestanou uvědomovat, tak začnou reptat a bohoslužba se stává povinností; a taková služba se Hospodinu nelíbí. K bohoslužbě patří nejen vnější, ale i vnitřní svoboda. A ta se rodí v setkání s živým Bohem, v němž člověk zakouší Boží moc a lásku.

A tak docházíme až do Nového zákona, kde končí bohoslužba obětní, protože byl za nás obětován velikonoční beránek Kristus; a začíná bohoslužba, k níž jsme jako věřící vybídnuti: „**Vyzývám vás, bratři (a sestry), pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť..(Ř 12)**“ My přece díky Bohu máme veliký prostor vnější i vnitřní, abychom sloužili Hospodinu a Kristu celým srdcem, a tak plnili tu základní povinnost člověka vůči Stvořiteli: Přinášet mu oběti chval a oddanosti. „**Vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá. Proto svým tělem oslavujte Boha (1 K 6,19).**“ Věřící, kteří přijali od Hospodina dar svobody, se stávají jako společenství i jednotlivci Boží svatyní.

2. Přírodní živly ustupují a kapitulují před Hospodinem

V těchto verších nacházíme onu rozjařenost, o které byla na začátku řeč. **Moře to vidělo a dalo se na útěk, Jordán se nazpět obrátil, hory poskakovaly jako berani a pahorky jako jehňata.** To jsou všechno živly, které svou stabilitou vzbuzují u lidí respekt: Moře, rozvodněný Jordán, hory a pahorky. A přinejmenším moře bylo v představě pisatele žalmu mocností Bohu nepřátelskou, symbol ničivé moci, démonie a smrti. A přece má Izrael tu zkušenost, že se moře dalo na útěk; Jordán uvolnil průchod Izraelcům pod Jozuovým vedením a oni vešli do zaslíbené země. Hory a pahorky se chvěly, když Hospodin sestoupil, aby dal lidu Zákon na Chorébu. A tytéž hory se musí snížit, aby dovolily zbudovat cestu vyvolenému lidu a Mesiáši. My nacházíme v Bibli řadu míst, kde Hospodin dokazuje svoji moc nad stvořením. Při jedné bitvě s emorejskými králi se zastavilo slunce, dokud Jozuovo vojsko nedosáhlo dokonalého vítězství. Král Chizkijáš si vymodlil znamení, při němž se stín na slunečních hodinách pohnul proti směru pohybu slunce. Na Eliášovu modlitbu přichází po dlouhém suchu déšť. Ježíš prikazuje moři a větru a ony poslušně umlkají. A ta rozjařenost našeho žalmisty vrcholí v tom, že on se ptá těch živlů, proč se tak nestandardně chovají: **Moře, co je ti, že utíkáš, Jordáne, že se nazpět obracíš? Hory, proč poskakujete jako berani a vy, pahorky, jako jehňata?** Co je to s vámi? Kde je vaše stabilita a hrdost? My vás vůbec nepoznáváme! – Ano, živly kapitulují před Hospodinem tam, kde jde o záchranu vyvolených. A my jistě všichni tušíme, že smysl těchto slov nespočívá jen v přemožení živlů stvoření, ale i lidských nepřátel Hospodinova lidu. Moře pronárodů, valící se řeka nepřítelů od severu, berani a jehňata jeho vůdci pohanů. A pro nás třeba moře starostí, řeka smrti, hory překážek na cestě k vytoužené svobodě. A znovu ještě připomeňme, že toto se děje tam, kde Hospodin vyvádí lid z otroctví, aby mu sloužil. Předně v tomto daru svobody k bohoslužbě dochází k pokoření nadlidských sil a k překonání jinak nepřekonatelných překážek. Protože tam, kde mu lidé slouží, je také Hospodin přítomen. Země se třese před tváří Hospodina, v jeho přítomnosti. Bez Boha nezmůžeme nic proti tomu, co nás drtí a trápí. Ale s ním si budeme počínat zmužile, dostaneme odvahu i sílu.

3. Hospodin je ten, který proměňuje skálu v jezero, křemen v prameny vod.

Při tomto označení Hospodina si jistě vzpomeneme na příběh, kdy Mojžíš vyvedl žíznivému lidu vodu ze skály. „**Vodil tě velikou a hroznou pouští..žíznivým krajem bez vody; vyvedl ti vodu z křemene skály (Dt 8,15).**“ V tomto závěru chvalozpěvu doznívá ještě tón rozjařenosti, která je nadšením víry a výrazem zkušenosti s živým Bohem: Tam, kde je mrtvo jak skála a neplodno jako zem ztvrdlá na křemen, tam Hospodin přináší proměnu, tam je voda života. Mnohokrát v dějinách církve se potvrdila tato zkušenost Izraele. Vzpomeňme třeba na podzemní evangelickou církev před tolerančním patentem. S jakým nadšením začali tajní evangelíci budovat sbory a potřebné zázemí, aby se mohli stát Boží svatyní a místem Boží vlády. Hospodin obživil to, co bylo mrtvé, o čem už nikdo nedoufal, že se může vzkřísit. Jestli se to stalo tehdy, proč by se to nemohlo zopakovat v naší době? Až lidé poznají svoji nesvobodu a zakusí svobodu, která je ve víře v Hospodina a jeho Syna Ježíše, tak se jejich ztvrdlá srdce začnou měnit. Voda života způsobí, že se církev znova zazelená svěžím životem. Dovolme Božímu slovu, aby obcerstвило i naše srdce a otevřelo před námi výhledy naděje. Nechme se rozjařit evangeliem o moci, vynalézavosti a věrnosti Boha, který si nás vyvolil a povolal, abychom byli jeho lidem, spolu s Izraelem dědici velikých smluv a zaslíbení. Amen

Pane Ježíši Kriste, dej, abychom uvěřili, že díky tobě jsme my, kdysi pohané, součástí Izraele. Prosíme, ať přijmeme za své ujištění, že jsme rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu, abychom hlásali mocné skutky toho, který nás povolal ze tmy do svého předivného světla. Amen

* Čtení: Mk 4,35-41 * Poslání: Ř 15,7-11 * Písně: 68(1-5), S 65, 433, 367, 702 jh